

УДК 82-31

Г79

Грем Керолайн

Г79 Беджерс-Дріфт. Суто англійські вбивства / пер. з англ. Марія Балабанова — К. : Лабораторія, 2024. — 288 с.

ISBN 978-617-8367-17-6 (паперове видання)
ISBN 978-617-8367-18-3 (електронне видання)

ISBN 978-617-8367-19-0 (аудіокнига)

Беджерс-Дріфт — тихе англійське село з вікарем, незграбним лікарем і доброю старенькою міс Сімпсон, яку одного ранку знаходять мертвую. Ця раптова смерть, за розслідування якої береться старший інспектор Барнабі, розкриває справжню сутність Беджерс-Дріфта — одне за одним виринають давні вбивства, подружні зради, ревнощі, суперництво, шпигунство й шантаж. Чи вдасться розплутати клубок таємниць швидше, ніж вбивця обере наступну жертву? Поєднання жорстоких злочинів, гумору й ідилічної природи принесли славу інспектору Барнабі не лише на сторінках детективів Керолайн Грем, а й в екранизації «Суто англійські вбивства» з Джоном Неттлзом у головній ролі.

УДК 82-31

Перекладено за виданням: Caroline Graham. *The Killings at Badger's Drift* (London: Headline, 2016; ISBN 978-1-4722-4365-2). Видавництво не відповідає за погляди авторів і не конче їх поділяє. Міри й ваги переведено з імперської системи в метричну. Біблійні цитати подано за перекладом Івана Огієнка. Цитати з творів Шекспіра подано в перекладах Миколи Лукаша, Василя Мисика, Ірини Стешенко. Обережно, книжка містить чутливий контент, нецензурну лексику, відверті і потенційно дискомфортні сцени.

Літературна редакторка Валерія Юхта. Коректорка Катерина Плахта. Верстальниця Олена Білохвост. Технічний редактор Микола Климчук. Художня редакторка Тетяна Волошина. Дизайн обкладинки Олександр Слободянюк. Маркетинг Ірина Юрченко, Анастасія Кулик. Випускова редакторка Юлія Нестелєєва. Завредакції Віталій Тютюнник. Координаторки редакції Марина Кичак, Олександра Олійник. Відповідальний за випуск Антон Мартинов.

Підписано до друку 16.05.2024. Формат 60×90/16. Друк офсетний. Тираж 4000 прим.

Замовлення № ЗК-008123. Надруковано в незламній Україні видавництвом «Лабораторія» в АТ «Харківська книжкова фабрика “Гlobus”», вул. Різдвяна, 11, Харків, Україна, 61011.

Свідоцтво ДК № 7032 від 27.12.2019. www.globus-book.com. Термін придатності необмежений.

ТОВ «Лабораторія», просп. Степана Бандери, 6, Київ, Україна, 04073,
тел. (097) 975-52-23, info@laboratoria.pro. Свідоцтво ДК № 7100 від 14.07.2020.
Висновок Держ. сан.-епідем. експертизи № 12.2-18-1/28536 від 17.12.2020.

Літературно-художнє видання

ISBN 978-617-8367-17-6 (паперове видання)
ISBN 978-617-8367-18-3 (електронне видання)
ISBN 978-617-8367-19-0 (аудіокнига)

Усі права застережено. All rights reserved
© Caroline Graham, 1987
© Балабанова М. В., пер. з англ., 2024
© ТОВ «Лабораторія», виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2024

Пролог

Вона побачила їх, коли прогулювалася лісом перед вечірнім чаєм. Ішла дуже тихо, хоч і не старалася — м'яка підстилка з торішнього листя та підгнилих рослин стищувала кожен крок. Густий високий ліс також, здавалось, поглинав усі звуки. Там і тут крізь тісно сплетене гілля сонце кидало сліпучо-білі жмути світла на темряву внизу.

Міс Сімпсон входила й виходила з цих сяйливих променів, удивляючись у землю. Вона шукала надбородник безлистий. Першу таку орхідею вони з подругою Люсі Беллрінгер знайшли ще молодими жінками п'ятдесят років тому. Пройшло сім років, поки рослина з'явилась знову. Люсі помітила квітку першою та пірнула в підлісок з тріумфальним вигуком.

Із того дня почалася їхня вдавана ворожнеча. Щороку по-други іноді разом, а іноді поодинці виrushали в путь, прагнучи знайти новий екземпляр. З великими надіями, гострим поглядом та блокнотами з олівчиками напоготові вони прошукували тъмяні букові ліси. Перша, хто знаходила рослину, влаштовувала переможеній вишукане чаювання як такий собі утішний приз. Орхідея розквітала рідко та, через складну систему кореневищ, не завжди двічі на тому самому місці. За останні п'ять років подруги починали пошук все раніше й раніше. Кожна знала, що інша так робить, але жодна про це не згадувала.

Дійсно, подумала міс Сімпсон, обережно розсушуючи своїм ціпком кущик дзвіночків, ще пару років у такому темпі, і ми будемо виходити, коли ще сніг лежить.

Але якщо в цьому світі є хоч якась справедливість (а міс Сімпсон у це вірила), тоді 1987-й мав бути виграшним роком для неї. Люсі перемогла у 1969-му та 1978-му, але цьогоріч...

Міс Сімпсон стиснула майже безбарвні губи. На ній була вицвіла бавовняна сукня у квіточку, розтягнуті білі гладкі панчохи та дещо завеликі кросівки з зеленими плямами, а на голові — старий крислатий солом'яний капелюх з відкинутулою назад сіткою від бджіл. У руках жінка тримала лупу та загострену паличку з червоною стрічкою на кінці. Вона проїшла майже третину невеличкого ліска і тепер пробиралася до самого його серця. Між цвітіннями легко могло пройти десять років, але зима видалась сирою та холодною, а весна — дуже вогкою, і це були сприятливі знаки. І було щось таке у повітрі сьогодні...

Міс Сімпсон стояла незрушно, глибоко дихаючи. Учора ввечері пройшов невеличкий дощ, злагативши тепле вологое повітря різким ароматом квітів і зеленого листя з ноткою солодкового тління.

Вона наблизилася до величезного дуба, до стовбура якого міцно причепилися коростяви парасольки деревних грибів. Поруч ріс пишний кущик чемерника. Жінка обійшла дерево, пильно вдивляючись у землю.

І ось вони. Майже сховані під клаптями перегнилого листя, коричневими й м'якими, як шоколадна стружка. Міс Сімпсон обережно відсунула ці рештки — кілька потривожених комах кинулися вrozтіч. Квіти мерехтіли у напівтемряві, мов світилися зсередини. Це була цікава рослина: надзвичайно гарна, з лимонної чашечки крилами метелика визирали пелюстки, світло-пісочні у делікатну цяточку, без жодного сліду зелені. Листя вона не мала, і навіть пістряве стебло було темно-рожевим. Міс Сімпсон присіла навпочіпки і вstromила паличку в землю. Стрічка понуро повисла в недвижному повітрі. Жінка нахилилася ближче, пенсне сповзло на кінчик великого кістлявого носа. Вона обережно

перерахувала квітки. Їх було шість. Люсі знаходила лише чотири. Подвійний тріумф!

Міс Сімпсон підвелася в повному захваті. Вона обхопила себе руками, ледь не танцюючи. А дулю тобі, Люсі Беллрінгер, подумала жінка. Дулю і ще дулю. Але жінка не дозволила почуттю тріумфу затриматися надовго. Наступною важливою справою було чаювання. Минулого разу, коли Люсі вийшла з кімнати, щоб освіжити чай, вона зробила нотатки. Міс Сімпсон вирішила (не бажаючи, втім, показатися претензійною) подвоїти вибір сендвічів, запропонувати чотири види тістечок і завершити домашнім полуничним сорбетом. У коморі стояла велика миска майже перезрілих полуниць. Міс Сімпсон застигла, занурена у блаженне передчуття. Вона бачила перед собою інкрустований пізньобароковий столик часів королеви Анни, накритий мереживною серветкою двоюрідної бабусі Ребекки та заставлений делікатесами.

Фініково-банановий хліб, булочки «Саллі Ланн», аж чорні від фруктів, тарт із франжипаном, пряний пиріг і мигдалеве печиво, лимонний курд і бісквіт зі свіжими вершками, імбирні й апельсинові хрусткі колечка. А перед морозивом — смажені пальчики з анчоусами й лестерським сиром.

Почувся якийсь шум. У людей часто виникає ілюзія, думала міс Сімпсон, що в серці лісу тихо. Зовсім ні. Але ці звуки настільки рідні своєму оточенню, що радше підкреслютьтишу, ніж порушують її: рух маленьких тварин, шурхіт листя і рясні пташині трелі. Але цей шум був чужим. Міс Сімпсон стояла недвижно і слухала.

Скидалося на уривчасте, важке дихання, і на мить жінка подумала, що це якась велика тварина потрапила у капкан. Проте далі дихання перервали дивні схлипи та стогни, вже напевно людські.

Вона завагалася. Листя було таке густе, що годі зрозуміти, звідки доносилися звуки. Здавалося, вони м'ячем відштовхуються від зелені навколо. Міс Сімпсон переступила через кущик

папороті й знову прислухалась. Так, точно з цієї сторони. Вона рушила навшпиньки, наче наперед знаючи: те, що ось-ось відкриється, мало б назавжди лишитися таємницею лісу.

Жінка була вже зовсім близько до джерела неспокою. Від шуму відділяло щільне сплетіння гілок і листя. Вона нерухомо стояла за цим екраном, а потім, дуже обережно, розсунула дві гілки та зазирнула в отвір. І ледь стримала вигук переляканого здивування, готовий зірватися з губ.

Міс Сімпсон була старою дівою. Багато в чому її освіта була дещо схематична. У дитинстві в неї була гувернантка, яка червоніла й затиналася упродовж усіх «природничих» уроків. Побіжно торкнувшись пташок і бджілок, учителька залишила людську природу наодинці з самою собою. Проте міс Сімпсон була переконана, що тільки по-справжньому розвинений розум може дати стимул і розраду, необхідні для довгого і щасливого життя, і свого часу рішуче роздивлялася великі твори мистецтва в Італії, Франції та Відні. І тому одразу зрозуміла, що відбувається перед нею. Сплетені оголені руки та ноги (у реальному житті здавалось, що їх було більше, ніж дві пари) виблискували перламутром, як кінцівки Купідона і Психеї. Чоловік намотав волосся жінки на пальці та жорстоко тягнув її голову назад, укриваючи плечі та груди поцілунками. Тож міс Сімпсон побачила обличчя жінки першим. Уже досить шокуюче. Але коли та відіпхнула коханця та, сміючись, залізла на нього зверху...

Міс Сімпсон кліпнула очима, і ще раз. Хто б тільки міг подумати? Вона обережно здинула розсунуті гілки та, затримавши подих, делікатно їх відпустила. Постояла кілька хвилин у роздумах, що робити далі. Розум переповнювали протилежні думки й емоції. Шок, великий сором, огіда і ледь помітний спалах захвату, одразу ж рішуче придушенний. Здавалось, наче хтось дав їй у руки заведену бомбу. Через силу обставин і завдяки природному таланту акуратно уникнувши всього безладу і плутанини приглядання,

залицянь, одруження та подальшого схрещення зброї, міс Сімпсон почувалася абсолютно нездатною впоратися з цим.

Пуританське обурення зачепилося за краєчок її свідомості. Цикання майже зірвалося з вуст. Це ж треба, посеред лісу. Коли в кожного з них є цілком собі нормальній дім, куди можна піти. Вони зіпсували день, який мав стати насправді чудовим.

Тепер треба забратися звідси так само тихо, як підійшла. Міс Сімпсон уважно роздивилася землю. Треба, щоб жоден прутик не хруснув. І чим швидше, тим краще. Судячи з усього, що вона знала, вони могли вже наблизатися до... е-е... чого б там люди не наблизались.

І тоді жінка скрикнула. Дивний і страшний був крик, і пташка вилетіла з кущів прямо в обличчя міс Сімпсон. Та теж скрикнула і, згоряючи від сорому й жаху, що її викриють, повернулася й побігла. Кілька секунд по тому вона перечепилася через корінь дерева. Міс Сімпсон важко впала на землю, але паніка притлумила будь-яке відчуття болю. Вона підвелася та побігла далі. Ззаду донісся глухий шурхіт — напевно, вони підвелися та відсунули гілки подивитися, що сталося. Вони впізнають її. Мусить. Вона була лише в кількох метрах. Вони ж не переслідуватимуть її голими?

Її вісімдесятилітні ноги мусили відповідати викликам, з якими вже роками не стикались. Злітаючи позаду жінки, наче веснянкуваті палиці, під дивними кутами, вони за немовірно короткий час винесли її на край лісу. Там міс Сімпсон сперлася об дерево та хвилин п'ять вслушалася і відхекувалася, тримаючи руку на пласкій змученій груді. А потім повільно пішла додому.

Пізніше ввечері жінка сиділа біля вікна, дивлячись на сад у присмерку. Вона ширше прочинила стулку та вдихала пахощі квітучого тютюну та матіоли, посаджених прямо попід вікном. На краю газону виднілася ледь помітна блідо-біла, майже блакитна у сутінках, пляма вуликів.

Міс Сімпсон сиділа так майже три години відтоді, як прийшла додому — не в змозі поїсти, все більш і більш відчуваючи біль у гомілці та все менш і менш розуміючи, що робити далі. Усе тепер змінилося. Вони знали, що вона знала. І це не змінить. А хотілося б. Вона все віддала б, щоби перенестися у вчора. Марнославство завело її в цю плутанину. Бажання похизуватися над подругою, бажання перемогти. Катюзі по заслузі. Міс Сімпсон зітхнула. Усі докори ніяк не допоможуть.

Жінка подумала, чи вони не прийдуть за нею, і похолоділа. Вона уявила собі жахливу розмову трьох сторін. Огідний сором. Чи, може, вони не засоромляться? Такі пустощі просто неба свідчили про неабияку зухвалу самовпевненість. Можливо, треба взяти ініціативу у свої руки й звернутися до них. Запевнити, що зберігатиме тишу. Бридлива душа міс Сімпсон жахнулася цієї ідеї. Здаватиметься, наче вона змушує їх до подальших зв'язків, яких ті, може, й не хочуть. Як дивно, подумала жінка, коли тобі раптом впадає в руки нова приголомшлива інформація про двох людей, яких вважав добре знайомими. Вона змінює, майже перекреслює всі попередні уявлення про них.

Міс Сімпсон трішки посунулася, зціпивши зуби від болю в забитій нозі. Тужливо пригадала знахідку орхідеї та як весело було б влаштувати святочне чаювання. Тепер вона ніколи не зможе розказати про це Люсі. Усе здавалося брудним і спалюженим. Жінка підвела зі стільця біля вікна, пройшла крізь кухню та ввійшла до запашної тиші саду. У кількох кроках готувалася зацвісти її улюблена роза сорту «Папа Меян». Тогоріч пуп'янки поточила борошниста роса, але цього року все було гаразд, і кілька виблискуючих темних голівок натякали на прийдешню пишноту. Одна з них ось-ось мала б повністю розкритися на ранок.

Міс Сімпсон знову зітхнула та повернулася на кухню зробити какао. Зняла з гачка на одній з балок бездоганно чистий

ківш і налила молока. Ніколи ще так гостро не відчувалася правдивість вислову «Поділене лиxo — пів лиха». Але вона прожила в невеличкому селі достатньо довго, щоб зрозуміти: побачене ні з ким не можна обговорити безпечно, навіть із дорогою Люсі, яка, хоч і не була язикатою, але не мала жодного уявлення про скритність. Навіть із тими, хто зазвичай вважався за довірених осіб, як-то адвокат міс Сімпсон (зраз у відпустці в португальському Алгарве) чи, звісно, вікарій. Він був страшним пліткарем, особливо після щомісячних зустрічей клубу любителів вина.

Міс Сімпсон взяла переливчасте ребристе горнятко і тарілочку (вона ніяк не могла призвичайтися до сучасної моди на величезні кухлі), всипала чубату чайну ложку какао, додала трішки цукру та дрібку кориці. Можна було б розповісти небожу, який безпечно живе в Австралії, але від однієї думки про необхідність писати про всю ситуацію трохи нудило. Молоко спінилося над обідком ковша, і жінка перелила його до горнятка, постійно помішуючи.

Сидячи у масивному кріслі з високою спинкою та підлокітниками, Міс Сімпсон зробила невеличкий ковток какао. Якщо ні кому не можна довіритись, напевно ж є організації, до яких можна звертатися в подібних випадках? Міс Сімпсон ніколи не бракувало друзів, і вона відшукала в пам'яті назву спільноти, яка допомагала самотнім. Вона була певна, що бачила такий постер десь у кабінетах, куди заходила сперечатися про відрахування з пенсії. Чоловік, що тримає телефон і слухає. І назва, яка вразила її тоді якоюсь біблійністю. У довідці мають знати. На щастя, тепер усе автоматично: нічого не пройшло б повз місис Бідл зі старого поштового відділення.

Дівчина одразу ж зрозуміла, що міс Сімпсон мала на увазі, та з'єднала з «Самаритянами». Голос на тому кінці слухавки був якнайбільш заспокійливим. Можливо, трішки замолодий, але сердечний, він звучав щиро зацікавленим. І, що

найважливіше, запевнив її у цілковитій конфіденційності. Міс Сімпсон назвалася та ледве почала пояснювати ситуацію, як її перервав якийсь звук. Вона замовкла і прислухалася. Звук повторився.

Хтось м'яко, але настійливо стукав у задні двері.

Частина I

ПІДОЗРА

Розділ перший

— **Т**ут щось не так, і я чекаю від вас реакції. Хіба не для цього існує поліція?

Сержант Трой зосередився на диханні. Цього трюку він навчився в поліцейському коледжі у друга, який дуже захоплювався тай-чі та іншими дивними східними заняттями. Вправа ставала в пригоді при комунікації з агресивними автомобілістами, буйними підлітками та, як-от тепер, навіженими літніми жінками.

— Саме для цього, міс... е-е... — сержант удав, що забув ім'я жінки. Іноді такий простий маневр змушував людей замислитись, чи справді їхній візит вартував усього клопоту, і вони забиралися геть, уникаючи паперової тяганини.

— Беллрінгер.

Влізла-таки, подумав сержант, задоволений швидкістю контакту та власним вмінням тримати лице. Він продовжив:

— Ви точно певні, що є що розслідувати? Ваша подруга була вже в роках, вона впала, і цього вистачило. Ви ж знаєте, так часто буває.

— Маячня!

У жінки був саме такий голос, якого сержант не зносив: чіткий, авторитарний, дуже зверхній. Б'юся об заклад, що у свій час вона мала кількох наймичок, подумав Трой. Слівце легко спало йому на думку — вони з дружиною любили костюмовані драми по телевізору.

— Вона була здорова як бик, — твердо заявила міс Беллрінгер. — Як бик.

У повторі відчулося тремтіння. Господи, подумав сержант, не збирається ж стара ондатра тут рюмсати. Він механічно дістав зі столу паперові серветки та знову зосередився на диханні.

Міс Беллрінгер проігнорувала носові хустинки. Її ліва рука занурилася у величезну гобеленову сумку, трохи там понишпорила та з'явилася знову, тримаючи кругле інкрустоване пуделко. Жінка відкрила коробочку й витрясла акуратну купку рудого порошку на тильну сторону долоні. Вона втягнула порошок кожною ніздрею, по черзі прикриваючи їх, як новонароджене тюленятко. Поклавши пуделко на місце, міс Беллрінгер голосно чхнула. Сержант Трой обурено підхопив свої папери. Коли пил влігся, жінка вигукнула:

— Я хочу бачити ваше керівництво!

Сержант Трой був би щасливий повідомити, що нікого з керівництва на місці немає. На жаль, це було не так. Старший інспектор Барнабі щойно повернувся з відпустки та надолужував поточні справи у себе в кабінеті.

— Не буду вас затримувати, — сказав Трой, із жахом помітивши «вельмишановна пані», що вирвалося наприкінці речення.

Сержант постукав до кабінету Барнабі та ввійшов без жодної емоції на обличчі, міцно тримаючи при собі думки щодо ступеня старечого маразму міс Беллрінгер. Часами шеф бував дуже небагатослівним. Великий і кремезний, він випромінював спокійну батьківську ауру, що спокушала набагато розумніших за Гевіна Троя чоловіків висловлювати думки, які потім розбивалися вщент.

— Що, сержант?

— Там стара... літня пані на рецепції, сер. Така собі міс Беллрінгер із Беджерс-Дріфта. Вона наполягає, що хоче побачити когось при повноваженнях. Тобто когось, крім мене.

Барнабі підняв голову. Не схоже, що в нього була відпустка, подумав сержант Трой. Інспектор видавався втомленим.

І не дуже здоровим. Ця думка не була неприємною. Невеличка баночка з таблетками, яку Барнабі скрізь носив із собою, стояла на столі поруч зі склянкою води.

— Що трапилось?

— Померла подруга, і вона незадоволена.

— А хто б на її місці був?

Вочевидь, шеф сьогодні мав саркастичний настрій. Сержант перефразував:

— Я мав на увазі, сер, що вона впевнена, що щось не так. Не все так просто.

Старший інспектор Барнабі глянув на першу справу в стосі: надзвичайно огидний випадок розбещення дитини. Приємно було б відкласти таке чтиво на деякий час.

— Добре. Запроси її.

Міс Беллрінгер влаштувалася на стільці, якого підсунув сержант Трой, і причепурила всі складочки одягу. На вигляд вона була якась чудернацька — радше прикрашена, ніж одягнена. Усі її речі виблискували хоч і тъмяно, але живо, наче колись, давним-давно, мали багату вишивку. На пальцях — кілька дуже гарних каблучок із побляклими від бруду самоцвітами. Нігти були також брудними, а очі постійно рухалися, сяючи на смаглявому зморшкуватому обличчі. Вона була схожа на подертого орла.

— Старший інспектор Барнабі. Чим я можу вам допомогти?

— Що ж... — вона скептично подивилася на інспектора. — Можу я спитати, чому ви не в мундирі?

— Чому що? А-а, — інспектор простежив її суворий погляд. — Я детектив. Цивільний одяг.

— Добре, — задоволена, жінка продовжила. — Я наполягаю, щоб ви розслідували смерть. Моїй подрузі Емілі Сімпсон було вісімдесят років, і через те, що їй було вісімдесят, свідоцтво про смерть вписали автоматично. Якби їй було вполовину менше, виникили б питання. Провели б розтин.

— Не обов'язково, міс Беллрінгер. Залежно від обставин.